

2020-09-10
S2020/06863/SF (delvis)

Socialdepartementet

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

Uppdrag om förbättrad kvalitet i ärenden om rätt till sjukpenning

Regeringens beslut

Försäkringskassan ges i uppdrag att, när det gäller ärenden där sjukpenning nekas på grund av att den försäkrade bedöms ha förmåga att försörja sig i ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete, redovisa de åtgärder som vidtagits och kommer att vidtas för att säkerställa att

- det i samtliga ärenden genomförs sådan utredning som krävs för att klargöra om det finns ett arbete som den försäkrade kan utföra med normal arbetsprestation och utan mer än ringa anpassning,
- samtliga genomförda utredningar är korrekt dokumenterade, samt att
- samtliga fattade beslut uppfyller den motiveringsskyldighet som åligger myndigheten. Särskilt gäller detta de omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande så att den försäkrade kan förstå beslutet.

Försäkringskassan ska också redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och kommer att vidtas för att säkerställa att behovet av rehabiliteringsinsatser utreds och vid behov vidtas så tidigt som det är möjligt utifrån omständigheterna i ärendet.

Försäkringskassan ska delredovisa vidtagna och planerade åtgärder senast den 15 november 2020. Uppdraget ska slutredovisas den 15 augusti 2021. Redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

När arbetsförmågans nedsättning ska bedömas i ett sjukpenningärende ska den s.k. rehabiliteringskedjan tillämpas. Den innebär bl.a. att från den

tidpunkt då den försäkrades arbetsförmåga har varit nedsatt i 180 dagar ska det vid bedömning av rätten till sjukpenning beaktas om den försäkrade har förmåga att försörja sig genom sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller genom annat arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Under senare år har antalet ansökningar om sjukpenning som har avslagits av Försäkringskassan efter dag 180 i sjukperioden ökat kraftigt.

Utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum har dels genom intervjuer med handläggare på Försäkringskassan, dels genom att granska försäkringsärenden, funnit kvalitetsbrister när Försäkringskassan ska bedöma en persons förmåga att utföra ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete.

I betänkandet En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering (SOU 2020:6) bedömer utredningen att Försäkringskassans beslutsmotiveringar inte är transparenta. Vidare påpekas i betänkandet att det saknas utredningar till stöd för slutsatser i besluten. Av Försäkringskassans remissvar på betänkandet framgår att myndigheten inte delar utredningens kritik. Regeringen anser dock att det är viktigt att klarlägga förhållandena och åtgärda eventuella brister.

Enligt 30 kap. 2 § socialförsäkringsbalken (SFB) har en försäkrad rätt till rehabiliteringsåtgärder. Rehabiliteringsåtgärder ska planeras i samråd med den försäkrade och utgå från hans eller hennes individuella förutsättningar och behov (30 kap. 3 § SFB). Enligt 30 kap. 8–11 §§ SFB har Försäkringskassan ansvar för att samordna och utöva tillsyn över de insatser som behövs för rehabiliteringsverksamheten. I samråd med den försäkrade ska Försäkringskassan se till att den försäkrades behov av rehabilitering snarast klarläggs och att de åtgärder vidtas som behövs för en effektiv rehabilitering. Försäkringskassan ska också se till att rehabiliteringsåtgärder påbörjas så snart det är möjligt av medicinska och andra skäl. Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag att, inom ramen för sitt lagstadgade samordningsansvar, förstärka arbetet med att ge stöd till sjukskrivna individer för återgången till arbete (dnr S2018/00529/SF).

Utredningen En trygg sjukförsäkring med människan i centrum har i sin granskning av ärenden där Försäkringskassan fattat beslut om avslag eller bifall till ansökan om sjukpenning efter att sjukfallen har passerat dag 180 i sjukperioden, noterat att det i de flesta fall saknas ställningstagande från

Försäkringskassan till den försäkrades behov av rehabilitering. Vidare skriver utredningen att få åtgärder genomförs för att underlätta den försäkrades återgång i arbete. Utredningen konstaterar också att antalet avstämningsmöten med arbetsgivare och sjukskrivande läkare generellt minskar och att allt färre försäkrade beviljas rehabiliteringsersättning för deltagande i arbetslivsinriktad rehabilitering. De som beviljas rehabiliteringsersättning får sådan allt senare i sjukfallen.

I rapporten Att bli arbetsökande efter att ha nekats sjukpenning (Försäkringskassan, PMi 2020:2) framgår att personer, som skrivs in på Arbetsförmedlingen efter avslag, tar del av allt färre möten och utredningsmetoder, såsom telefonutredningar, försäkringsmedicinska utredningar, avstämningsmöten, kontaktmöten, omställningsmöten och gemensamma kartläggningar. I rapporten framgår att antalet möten och utredningsmetoder per person har minskat mellan 2013 och 2017; från knappt 1,4 möten och utredningsmetoder per person 2013 till 1,2 möten och utredningsmetoder per person 2017. Även insatsgraden bland personer som inte skriver in sig vid Arbetsförmedlingen efter avslag har minskat över tid.

Skälen för regeringens beslut

Mot bakgrund av de brister som utredningen har identifierat ges Försäkringskassan i uppdrag att redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att utredningen i ärenden där sjukpenning från dag 180 i sjukperioden nekats genomförs på sådant sätt att det tydligt kan motiveras varför ansökan avslås. I uppdraget ingår också att Försäkringskassan ska redovisa vidtagna och planerade åtgärder för att säkerställa att behovet av rehabiliteringsinsatser utreds och vid behov vidtas så tidigt som möjligt.

Syftet med uppdraget är att identifiera och åtgärda eventuella brister i handläggningen. Människor ska kunna lita på trygghetssystemen när de

saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom. Beslut om avslag måste vara begripliga för den enskilde. Detta är avgörande för sjukförsäkringens legitimitet.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Eeva Seppälä

Kopia till

Statsrådsberedningen SAM internrevisionen
Finansdepartementet BA
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/EKOL